

МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА У РАМКАХ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

к.е.н., доц. **Кислий В. М.**, асп. **Бондар Т. В.**

В умовах збагачення теорії конкурентоспроможності новим змістом у світлі реалізації Концепції сталого розвитку України важливим завданням є відповідна оцінка та аналіз конкурентоспроможності підприємств для прийняття системних і комплексних стратегічних рішень. У теорії не існує єдиних критеріїв та оцінювальних показників щодо конкурентоспроможності підприємств. Більше того, більшість вчених переконана, що через існування різних умов функціонування галузей не існує універсального методу оцінки конкурентоспроможності підприємства. На нашу думку, універсальні методологічні основи для оцінки конкурентоспроможності підприємств різних галузей можуть існувати через призму нашого бачення сутності конкурентоспроможності.

Виходячи із актуальності обраної теми, метою дослідження є представлення методологічних основ оцінки конкурентоспроможності підприємств з урахуванням екологічного фактору. Об'єктом дослідження виступає конкурентоспроможність підприємства як його закономірний стан. Предметом дослідження є суттєві складові елементи та характеристики конкурентоспроможності підприємства у контексті його формування, функціонування та розвитку.

У нашій інтерпретації, конкурентоспроможність є закономірним станом підприємства як системи у діалектичній єдності із окресленою тенденцією розвитку. Закономірним станом підприємства є така його природа, яка сформована з урахуванням закономірностей створення, функціонування і розвитку систем, у тому числі і природного походження.

Першоосновою підприємства є його раціональна пропорційна структура.

На наш погляд, підприємство, як об'єкт управління має триєдину сутність: 1) глибинно-сутнісний зріз, що постає фундаментальною основою підприємства – організаційним началом, що обумовлює внутрішню логічність підприємства; 2) безпосередній зріз як діалектична єдність функціональної та речовинної основ виробництва підприємства; 3) зовнішній зріз, що розкривається під час аналізу результатів діяльності підприємства.

Загально визнано, що конкурентоспроможність є необхідною умовою і водночас наслідком розвитку підприємств. Розвиток постає континуумом станів підприємства, які характеризуються певними ступенями самоорганізації, тобто конкурентоспроможністю підприємства. Розвиток характеризується тенденцією, вектором та градієнтом. Вектор розвитку характеризує по елементний розподіл потенціалу підприємства у часі за обраними параметрами, а градієнт розвитку визначає напрямок, характер та величину зміни параметрів потенціалу (координат вектора розвитку). Тенденцію розвитку можна визначити на основі потенціалу у статичному стані системи на основі властивостей проектної структури підприємства та виявлення загальносистемних зв'язків.

Важливою категорією у системі оцінки конкурентоспроможності підприємства є економічний потенціал підприємства, що є системною можливістю його розвитку. При цьому ми розрізняємо поняття «потенціал розвитку» та «потенціал функціонування» підприємства.

Виходячи із означених вище категорій та понять, етапами оцінки конкурентоспроможності підприємства у просторово-часовому відношенні, на нашу думку, мають бути:

1. Визначення та аналіз проектної структури підприємства, враховуючи організаційний, матеріально-технічний аспект і т.д.

2. Ідентифікація або визначення організаційного начала підприємства, що матеріалізується в основній ідеї створення підприємства, його місії і т.д.

3. Визначення та аналіз елементів структури розвитку та функціональної структури підприємства.

4. Аналіз результатів діяльності підприємства.

5. На основі проектної структури, функціональної структури та структури розвитку підприємства, а також на основі аналізу результатів його діяльності проводиться оцінка фактичного економічного потенціалу у функціональному аспекті та аспекті розвитку.

6. Оцінка проектного потенціалу підприємства; типологізація та прогнозування у певному часовому інтервалі факторів зовнішнього середовища; визначення іманентної тенденції розвитку.

7. Прогнозування і визначення етапів життєвого циклу підприємства; розрахунок координат вектору та градієнта розвитку підприємств на основі його внутрішньої тенденції розвитку.

8. Оцінка і прогнозування ступенів раціональності структури підприємства в аспектах функціонування і розвитку на кожному етапі та в цілому по життєвому циклу підприємства; корегування оцінки на ймовірність досягнення градієнта діяльності підприємства, тобто ймовірність реалізації запроєктованого етапу та всього життєвого циклу підприємства.

Таким чином, на основі систематизації та узагальнення взаємопов'язаних категорій і понять можливо побудувати інтегральну оцінку конкурентоспроможності підприємства у категоріях простору та часу для підприємств різних галузей народного господарства.